

การศึกษาประวัติความเป็นมาและการพัฒนากิจกรรม

การวาดภาพพระบฏ งานทำบุญเมืองลพบุรี

The Background and the Delvelopment of the Painting
“Phra Bot” in the Mueng Lopburi Making Merit Event.”

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖

การศึกษาประวัติความเป็นมาและการพัฒนากิจกรรม

การวาดภาพพระบฏ งานทำบุญเมืองลพบุรี

The Background and the Development of the Painting
“Phra Bot” in the Mueng Lopburi Making Merit Event.”

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖

ชื่อเรื่อง : การศึกษาประวัติความเป็นมาและการพัฒนากิจกรรม

การวาดภาพพระบฏ งานทำบุญเมืองลพบุรี

Title : The Background and the Development of the “ Painting Phra Bot”
in the Mueng Lopburi Making Merit Event.”

ผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลวรรณ ฉ่ำพิรุณ

ผู้ช่วยวิจัย : นายสุชาติ อ่อนสันทัด นางสาวณัฐธวัลย์รัตน์ วงษ์สง่า นางชุตีมา อิ่มนิรันดร์

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ประวัติความเป็นมาและการพัฒนาการวาดภาพพระบฏงานทำบุญเมืองลพบุรี” นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ขั้นตอนการปฏิบัติ สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการวาดภาพพระบฏงานทำบุญเมืองลพบุรี การศึกษาครั้งนี้ ใช่วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการตอบแบบสอบถามของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

๑. ประวัติความเป็นมาของการวาดภาพพระบฏงานทำบุญเมืองลพบุรี การวาดภาพพระบฏเป็นกิจกรรมหนึ่งของงานทำบุญเมืองลพบุรีที่ทางชมรมอนุรักษ์โบราณวัตถุสถานและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรีต้องการให้ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ นักเรียน นักศึกษา เยาวชนได้มีส่วนร่วมในงานทำบุญเมืองลพบุรีซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี จึงได้เพิ่มกิจกรรมการวาดภาพพระบฏขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ หัวข้อเรื่องที่วาด เป็นเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธประวัติ กิจกรรมการวาดภาพพระบฏจะมีขึ้นในช่วงเช้าของวันที่มีงานทำบุญเมือง สถานที่จัดงานคือภายในพระนารายณ์ราชนิเวศน์ เขตพระราชฐานชั้นนอก

๒. ประเพณีปฏิบัติ เป็นการวาดภาพที่แตกต่างจากการวาดภาพโดยทั่วไป เป็นการวาดภาพเกี่ยวกับพุทธประวัติและระบายสีด้วยสีน้ำมัน บนผืนผ้าดิบสีขาว หรือสีเหลือง แบ่งออกเป็นช่อง ๆ ละประมาณ ๑.๕๐ เมตร ความยาวของผ้าตามพระชนมายุของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อความเป็นสิริมงคลและถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระองค์ท่าน การวาดภาพพระบฏนี้จัดขึ้นภายใน เขตพระราชฐานชั้นนอก พระนารายณ์ราชนิเวศน์ ในช่วงเช้าของวันที่มีงานทำบุญเมืองลพบุรี นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ จะมาร่วมกันวาดภาพพระบฏเป็นทีม เริ่มวาดภาพตั้งแต่ เวลา ๐๙.๐๐ น - ๑๔.๐๐ น เมื่อวาดภาพเสร็จแล้ว มีขบวนแห่ผ้าพระบฏจากพระนารายณ์ราชนิเวศน์ ผ่านตลาดบนเมือง พระปรางค์สามยอด ศาลพระกาฬมายังวัดพระศรีรัตนมหาธาตุเพื่อนำผ้าพระบฏห่มองค์ปรางค์ ถวายเป็นพุทธบูชา

๓. สภาพปัญหา มีหลายประการ คือ ๑) ด้านสถานที่ในการจัดกิจกรรม เนื่องจากจัดในที่โล่ง บางช่วงมีแสงแดดส่อง มีร่มไม่เพียงพอ

๔. แนวทางการสืบสาน ได้แก่ ๑) การให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของผ้าพระบฏอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมควรเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม ๒) การนำกิจกรรมการวาดภาพพระบฏไปต่อยอดในวิชาศิลปะ การวาดภาพและวิชาที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ๓) การนำผ้าพระบฏไปถวายยังวัดต่าง ๆ ที่แสดงความจำนงในเทศกาลเทศน์มหาชาติ

Abstract

This research has aims to study background history, tradition, problems and recommendations on the development of the Painting “Phra Bot” in the Mueng Lopburi Making Merit Event. This is a qualitative research in which data is collected by analyzing relevant documents and the questionnaires. . Content research is the selected method for this research’s analysis.

The key research results are as follows: -

๑. The background history of the Painting “Phra Bot” in the Mueng Lopburi Making Merit Event : This event happened about thirteen years ago, it is one of the important events of the Mueng Lopburi Making Merit Event in Phranarai Rachaniwech.

๒. It’s different from the others activities. About ๒๐๐ hundred students from many school in Lopburi come to paint about the Bouddhism with pleasure .The activity begin at ๐๙.๐๐ h-๑๔.๐๐h. After that there is a parade of “Pha Prabot” form King Narai Palace to Wat Prasrirattamahatat forworshipping the Buddha.

๓. The problems are about the place where we organize the activity. There are not enough shade.

๔. The ways of the delopping the management are : Giving knowledge about “Pha Prabot” before the activity is very necessary. Organizing the painting “Pha Bot” in others occasion and Bringing the “Pha PraBot” to the temple asking for them.

กิตติกรรมประกาศ

งานศึกษาวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.เนติ เฉลยวาเรศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วัลย์ คำคง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูง ขอขอบคุณท่านผุรุ ผุปฏิบัติ ผุให้ข้อมูลทั่วไปทุกทานที่สละเวลาอันมีค่าในการ
อนุเคราะห์ช่วยเหลือ และให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ข้อมูลมีความ
สมบูรณ์มากขึ้น ขอขอบคุณสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่ได้ให้การ
อนุเคราะห์ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้

วิไลวรรณ ฉ่ำพิรุณและคณะ